

podoba (mimésis) a estetický prožitek vysvětlil nekonečnou řadu dalších pojmů organicky spjatých s estetickým prožíváním (tvorbou a „konstrukcí“) lidského světa – styl, klasická krása, substanciální forma, *creatio ex nihilo*, pojem a pojetí realismu, vztah umění a pravdy, a to vše jazykem přitažlivým a s doklady svrchovaně přesvědčivými.

Zuska, jsa si zřejmě vědom koncepční a konceptuální náročnosti textu, používá (ostatně vhodných a šťastně volených) konkrétních příkladů, dokladů a ilustrací, takže nakonec odcházíme nejen smířeni, byť nikoliv zcela „informačně saturováni“. Jako *sociologové* dokonce pozoruhodně poučení o osobitostech toho, co známe jako *narcistní společnost*. Poslední kapitola, která by mohla dokonce stát samostatně, je celá věnována „proměně estetické recepce v době postmoderní“, jejíž podstatou je podle Zusky povrchnost. Pomineme-li poněkud abstrusní rekapitulující uvedení, v němž čteme, že „v okamžiku nastávání estetického objektu dochází k radikální změně objektového pólu vědomí recipienta, účastníka a aktivního agenta estetické situace, k přechodu od nosiče k estetickému objektu, který je primárně vztahem vnímatele k nosiči“ (opravdu to nejde vyjádřit prostěji?), pak se dočteme řadu zajímavých věcí, které revidují například tolik módní, tolik nereflektovaný a tolik nadužívaný, a tedy nekritický vztah k „textu“. Ad illustrandum: „Soudobí sociální filozofové mluví o vytváření narcistní společnosti, která žije jen přítomností, bez ohledu na minulost a s pouze oslabeným, jednorozměrným, hedonistickým vztahem k budoucnosti. Výrazem životního stylu takové, tj. dnešní západní, společnosti je mimo jiné způsob estetické recepce, v němž se projevuje omezená schopnost kumulací, významových a hodnotových syntéz“ (s. 125). Autor doplňuje – „tato narcistní neschopnost zastavit se, zaměřit se na něco jiného než na sebe a na předmět bezprostřední potřeby spotřeby, tedy na jediný nosič estetického objektu, s sebou nese neschopnost delegování hodnot na odpovídající objektivitu. Jsme proto svědky ... záplavy obrázků, rychle se střídajících mód, rychlé-

ho sledu populárních hvězd a hvězdiček... V obecnější rovině se tak reprodukuje klipová kultura, typ recepce spjatý s hudebními videoklipy, kde se často podprůměrné hudební hodnotě snaží tvůrci dodat něco navíc vizuální vrstvou celkového produktu“ (s. 126). Obzvláště pěkné a přesvědčivé je autorovo vysvětlení, jak je možné, že lidé sledují vlastně neustále „tentýž příběh“, přesněji – filmy a seriály „bez příběhu“, totiž s příběhem natolik předvídatelným, že je de facto postradatelný? „Braková fikce“ je založena na tom, že „text“ (v onom dnes již nadužívaném nejširším smyslu) není čtenářem sledován, aby mu rozuměl („sledování a rozumění“ je předpokladem práce s „opravdovým“ textem), ale je z artefaktu de facto vymazán – jde o „ztrátu textu jako propojujícího faktoru estetické recepce“.

Čteme-li Zuskovo uvedení od konce, zpětně mu rozumíme a přisoudíme mu onu nespornou kvalitu, kterou v sobě nese – hlubokou znalost současnosti se stejně hlubokým porozuměním minulosti (a respektem k ní). Každá kapitola je navíc doplněna instruktivním seznamem četby, která není pozérskou sebezprezentací sečtěllosti autora, ale opravdovým návodem, co, kde a z čeho vybírat. Po počátečních rozpacích lze s důrazem konstatovat klasické – konec dobrý, všechno dobré.

mp

Tomek Kitliński: *Obcy jest w nas. Kochać według Julii Kristewej*

Kraków, Wydawnictwo Aureus 2001, 232 s.

Autor, mladý polský filozof a pravděpodobně zčásti psychiatr (navštěvoval psychoanalytické kursy Julii Kristevy, získal „diplom studia textu a obrazu“ na univerzitě Denise Diderota, stipendista na New School v New Yorku atd.), napsal text vášnivý a přesvědčivý, text, jaký může napsat jen člověk věci znalý a současně jí zcela pohlcený. Nemá-li autor distanci, má v každém případě mimořádné zaujetí a schopnost předložit nám „postmoderní vidění“ světa, lásky, tělesnosti,